

quis agnouit: Disciplina sapi-
 entie cui reuelata est et manife-
 stata. et multiplicatione ingressus
 illius quis intellexit: Unus est
 altissimus creator om̄ps. rex po-
 tens et metuendus nimis. sedens
 sup thronū illius: et dñans d̄s.
 Ipse creauit illam spū sc̄o et ui-
 dit. et dinumerauit et mensus
 est et effudit illam sup omnia
 opa sua. et sup omnem carnem.
 Scdm̄ datū suum: prebet illam
 diligentib; se. Timor dñi gloria
 et gloriatio: et leticia. et corona
 exultationis. Timor dñi delecta-
 bit cor: et dabit leticiam. et gau-
 dium. in longitudinē dierū. Ti-
 menti dñm bene erit in extremis:
 et in die defunctionis sue benedi-
 cetur. Dilectio dei: honorabilis sa-
 pientia. Quibus autē apparue-
 rit in usu: diligunt eā in uisio-
 ne. et in agnitione magnaliū
 suorum.

Item sapientie timor dñi: et
 cum fidelib; in uulua concreat̄
 est: et cum decis feminis credit̄.
 et cum iustis et fidelib; agnoscat̄.
 Timor dñi scientie religiositas.
 Religiositas custodiet et iustifi-
 cabit cor: iocunditatē atq; gau-
 dium dabit. Timenti dñm bene
 erit: et in die consummationis
 illius benedicetur. Plenitudo sa-
 pientie timere dñm: et plenitudo
 a fructib; illius. Omnem domū
 illius implebit a generationib;
 et receptacula a thesauris illius.

Corona sapientie timor dñi: re-
 plens pacem et saluus fructū. Et
 uidit: et dinumerauit eam. Vtraq;
 autē: sunt dona dei. Scientiam
 et intellectum. prudentie sapien-
 tia comparatur: et gl̄iam tenen-
 tium se exaltat. Radix sapientie:
 est timere dñm. Rami enī illius lon-
 geui. In thesauris sapientie intel-
 lectus et scientie religiositas: exe-
 cratio autē peccatorib; sapientia.
 Timor dñi: expellit peccatū. Nā
 qui sine timore est: non poterit
 iustificari. Iracundia enī animo
 sitatis illius: subuersio illius est.
 usq; in tempus sustinebit patient:
 et postea reddito iocunditatis. Bo-
 nus sensus usq; in tempus abscon-
 derba illius: et labia multorū enar-
 rabunt sensus illius. In thesauris
 sapientie significatio discipline:
 execratio autē peccatori cultura
 dei.

Fili concupiscens sapientiā con-
 serua iusticiā: et d̄s prebebit illā
 tibi. Sapientia enī et disciplina ti-
 mor dñi: et quod beneplacitū est
 illi fides. et mansuetudo. et adim-
 plebit thesauros illius. Ne fueris
 incredibilis timor dñi. et ne acces-
 seris ad eū duplici corde. Ne fue-
 ris hypocrita in conspectu homi-
 nū: et non scandalizeris labijs
 tuis. Attende in illis ne forte cadas.
 et adducas animē tuē in honora-
 tionē. et reuelet d̄s absconsa tua.
 et in medio synagoge elidat te:
 qm̄ accessisti maligne ad dñm.

113.

et cor tuum plenu est dolo et fallacia.

Tibi accedens ad seruitute dei. sta in iusticia et timore: et prepara anima tua ad temptatione. Depime cor tuu et sustine: inclina aure tua et excipe uerba intellectus. Et ne festines in tempore obductionis: sustine sustentationes dei. Comungere deo et sustine: ut crescat in nouissimo uita tua. Omne quod tibi ad placitu fuerit accipe et in dolore sustine. et in humilitate tua patientia habe: qm in igne pbatur auru et argentu. homines uero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te: et dirige uiam tua et spera in illo. Serua timore illius: et in illo uerascere.

Metuentes dnm sustinete misericordiam eius: et non deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timent dnm credite illi: et non euacua buntur merces ura. Qui timentis dominu sperate in illo: et in oblatione ueniet uobis misericordia. Qui timentis dnm diligite illum: et illuminabunt corda ura. Respicite filij nationes hominum: et scitote quia nullus sperauit in dno. et confusus est: pmanfit in mandatis eius et derelictus e. Aut quis inuocauit illu. et despexit eum: Qm pius et misericors est ds. et remittet in die tribulationis peccata: et pector est

omnib; exquirentib; se in ueritate. Ne duplici corde et labijs sceleratis: et manib; male facientibus et peccatori terra ingredienti duabus uijs.

De dissolutis corde qui n credunt deo: ideo non pteguntur ab eo. **De** his qui pdiderunt sustinentiam: qui dereliquerunt uias rectas. et diuerterunt in uias prauas. Et quid facient cum inspicere ceperit dms: Qui timent dnm n erunt incredibiles uerbo illius: et qui diligunt eum conseruabunt uiam illius. Qui timent dnm inquirent que beneplacita sunt illi. et qui diligunt illu replebunt lege illius. Qui timent dnm preparabunt corda sua: et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dnm custodient mandata illius: et patientia habebunt usq; ad inspectione illius dicentes. si penitentiam non egerimus incidemus in manus dei et n in manus hominum. Scdm em magnitudinẽ illius: sic et misericordia ipsius cum ipso est. Filij sapientie ecclesia iustoru: et natio illorum obedientia. et dilectio. Iudiciu patrisau dicit filij dilecti: et sic facite ut salui sitis! Deus em honorauit patre in filijs: et iudiciu matris exquirens. firmavit in filios. Qui diligit dnm exorabit pro peccatis. et continebit se ab illis. et in oratione dieru exaudietur.

ms

et sicut qui thesaurizat: ita et qui
honorificat matrem suam. *De honore*

viij. **Q**ui honorat patrem iocundabitur
in filiis: et in die orationis sue ex-
audietur. Qui honorat patrem
suum uita uiuet longiore: et qui
obedit patri. refrigerabit matrem.
Qui timet dominum honorat paren-
tes: et quasi dominus seruet his qui
se generauerunt. In ope et ser-
mone et omni sapientia honora
patrem tuum: ut superueniat tibi
benedictio a deo. et benedictio

Illius in nouissimo manet.
Benedictio patris firmat domos
filiorum: maledictio matris eradi-
cat autem fundamenta. Ne glori-
eris: in contumelia patris tui.
non est enim tibi gloria: sed confu-
sio. Gloria enim hominis ex hono-
re patris sui: et dedecus filij pa-
tris sine honore. Eibi suscipe se-
nectam patris tui: et ne contri-
stet eum in uita illius. Et si defe-
cerit sensu ueniam da: et ne sper-
nas eum in tua uirtute. Elemo-
sina enim patris: non erit in obli-
uione. Nam pro peccato matris
restituatur tibi bonum: et in iusti-
cia edificabitur tibi. et in die tri-
bulationis commemorabitur tui.
Sicut in sereno glacies: soluentur
tua peccata. Quam male fame
est qui relinquit patrem: et est
maledictus a deo qui exasperat.

viii. **F**ili in mansuetudine
opa tua profice: et super hominum
gloriam diligeris. Quanto ma-

gnus es humilia te in omnibus: et
coram deo inueniens gratiam: quam
magna potentia dei solus et ab
humilibus honoratur. Altiora te
ne quesieris: et fortiora te ne scru-
tatus fueris. sed que precepit tibi
deus illa cogita semper. et in pluribus
operibus eius ne fueris curiosus. Non
est enim tibi necessarium: ea que ab-
scondita sunt uidere oculis tuis.
Insuper uacuis rebus: nobis scrutari mul-
tipliciter: et in pluribus operibus eius
non eris curiosus. Plurima enim
super sensum hominum: ostensa sunt
tibi. Multos enim supplantauit sus-
picio illorum: et in uanitate detri-
nuit sensus eorum. Cor durum ma-
le non habebit in nouissimo: et
qui amat periculum in illo peribit.
Cor ingrediens duas uias. non ha-
bebit requiem: et prauum cordis in
illis scandalizabitur. Cor nequam
grauabitur in doloribus: et pec-
cator adiciet ad peccandum. Sama-
goge superborum: non est sanitas.
Frutex enim peccati eradicabitur
in illis: et non intelligitur. Cor sa-
pientie intelligitur in sapientia:
et auribus bona audiet cum omni con-
cupiscentia sapientiam. Sapientis
cor et intelligibile abstinere se
a peccatis: et in operibus iusticie suc-
cessus habebit. Ignem ardentem
extinguit aqua: et elemosina re-
sistit peccatis. et deus inspector est
qui reddet gratiam meminit in po-
sterum. et in tempore casus sui in-
ueniet firmamentum. *De elemosina*
in de pauperibus.

xxx. **F**ili elemosinam pauperis ne defraudes: et oculos tuos ne transfertas a paupe. Animam esurientem ne despexeris: et non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflexeris: et non perahas datum angustiantis. Rogationem contributione abicias: et non auertas faciem tuam ab egeno. Ab inope auertas oculos propter iram: et non relinquant querentibus tibi retro maledicere. Maledicentes enim tibi in amaritudine anime: exaudietur precatio illius. Exaudiet autem eum: qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito. et presbitero humilia animam tuam. et magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam: et redde debitum tuum. et responde pacifica in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi: et non accide feras in anima tua. *de pupillis*

xxx. **I**udicando esto pupillis *pupillis iustis* misericors ut pater: et pro uiro matri illorum. Et eris tu uelut filius altissimi obediens: et miserabitur tui magis quam mater. *de*

xxx. **S**apientia *studio sapientie.* filijs suis uitam inspirat: et suscipit exquirentes se: et prebit in uia iusticie. Qui illam diligit. diligit uitam: et qui uigilauerint ad illam complectentur placorem eius. Qui tenuerint illam uitam hereditabunt: et quo introibit benedicet deus. Qui seruiunt

ei obsequentes erunt sancti: et eos qui diligunt illam diligit deus. Qui audit illam iudicat gentes: et qui intuetur illam permanebit confidens. Si crediderit ei hereditabit illam: et erunt in confirmatione creature illorum: quoniam in temptatione ambulat cum eo. et in primis elegit eum. Timorem et metum et approbationem inducet super illum: et cruciabit illum in tribulatione doctrine sue: donec temptet illum in cogitationibus illius et credat anime illius. Et firmabit illum. et iter adducit directum ad illum: et letificabit eum. et denudabit absconsa sua illi. Et thesaurizat super illum scientiam: et intellectum iusticie. Si autem obserauerit derelinquet eum: et tradet eum in manus inimici sui. *In tempore pro fide ac iusticia standum*

xxx. **F**ili conserua *pro salute anime.* tempus et de uita a malo: et pro anima tua non confundaris. dicere uerum. Est enim confusio adducens peccatum: et est confusio adducens gloriam et gratiam. Ne accipias faciem aduersus faciem tuam: nec aduersus animam tuam mendacium. Non reuertaris proximum tuum in casu suo: nec retineas uerbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore eius. In lingua enim agnoscitur sapientia: et sensus et scientia et doctrina in uerbo sensati. et firmamentum in opibus;

iusticie. Non contradicas uerbo
 ueritatis ullomodo: et de men-
 datio in eruditionis tue confun-
 dere. Non confundaris confite-
 ri peccata tua: et ne subicias te
 homini pro peccato. Noli resiste-
 re contra faciem potentis: nec co-
 neris contra idum fluiuij. In iusti-
 cia agonizare pro anima tua. et
 usq; ad mortē certa pro iusticia:
 et deus expugnabit pro te inimi-
 cos tuos. Noli citatus esse in lin-
 gua tua: et mutus et remissus
 in opib; tuis. Noli esse sicut leo
 in domo tua: evertens domesti-
 cos tuos. et oppriment subiectos
 tibi. Non sit porrecta manus tua
 ad accipiendum: et ad dandum
 collecta. *De uisitando inductis.*

v. r. *xxiii.*

Noli attendere ad possessiones
 iniquas: et ne dixeris est michi
 sufficiens uita. Nichil enī prode-
 rit: in tempore uindictę et ob-
 ductionis. Non sequaris in forti-
 tudine tua concupiscentiã cor-
 dis tui. et ne dixeris quomodo
 potui. aut quis me subiciat pp-
 ter facta mea: Deus enī uindi-
 cans uindicabit. Ne dixeris pec-
 caui. et quid accidit michi tri-
 ste: Atollimus enī est: paciens
 redditor. De piciato peccato. no-
 li esse sine metu: neq; adicias.
 peccatū sup peccatū et dicas. mi-
 seratio dei magna est: multitu-
 dinis peccatorū meorū miserebi-
 tur. Misericordia enī et ira. ab illo ci-
 to proximat: et in peccatores re-

spicit ira illius: *De conuersione.*

xxiii.

Non tardes conuerti ad dñm: et
 ne differas de die in diem. Subito
 enī ueniet ira illius: et in tempo-
 re uindictę dispdet te. Noli an-
 xius esse in diuitijs iniustis. Ni-
 chil enī pderunt tibi: in die ob-
 ductionis et uindictę. Non uen-
 tiles te in omnē uentum: et non
 eas in omnē uia. Sic enī peccator
 pbatur: in duplici lingua. Esto
 firmus in uia dñi. et in ueritate
 sensus tui et scientia: et psequat
 te uerbū pacis et iusticie. Esto
 mansuetus ad audiendū uerbū
 dei ut intelligas: et cū sapientia
 pferes responsum tuū. Si est tibi
 intellectus responde pximo: sin-
 autē sit manus tua sup os tuū:
 ne capiaris in uerbo in discipli-
 nato et confundaris. Honor et
 gloria in sermone sensati: lin-
 gua imprudentis subuersio est
 ipsius. Non appelleris susurro:
 et lingua tua capiaris et confun-
 daris. Sup furem enī est confu-
 sio et penitencia: et denotatio
 pessima sup bilinguē: susurra-
 tori autē odium. et inimicia.
 et contumelia. Iustifica pusillū:
 et magnū similiter. Noli fieri
 pro amico: inimicus pximo. Im-
 properiū enim et contumeliam
 malus hereditabit: et omnis pec-
 cator inuidus et bilinguis. Non
 te extollas in cogitatione anime
 tue quasi taurus: ne forte elida-
 tur uirtus tua per stulticiam.

xxv.

et folia tua comedet. et fructus tuos perdet. et relinqueris uelut lignum aridum in heremo. Anima enim nequam disperdet qui se habet: et in gaudium inimici dat illum. et deducet in sortem impiorum.

xxv.

Verbum De amici gratia.

Dulce multiplicat amicos. et mitigat inimicos: et lingua eucharis in bono homine abundabit. Multi pacifici sint tibi: et consiliarius tibi unus de mille. Si possides amicum in temptatione posside eum: et non facile credas illi. Est enim amicus secundum tempus suum: et non permanet in die tribulationis. et est amicus qui conuertitur ad inimicitiam. et amicus qui odium et rixam et conuicia denudabit.

xxvi.

Est autem amicus socius mensis: et non permanet in die necessitatis. Amicus si manserit fixus. erit tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter ager. Si humiliauerit se contra te: et a facie tua absconderit se uanissime habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare: et ab amicis tuis attende. Amicus fidelis pretio fortis: qui autem inuenit eum inuenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio: et non est digna ponderatio auri et argenti. contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum uitae et immortalitatis: et qui metuunt dominum in-

uenient illum. Qui timet dominum eum habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.

F

ili aduentione De doctrina sapientie.
Tua excipe doctrinam: et usque ad canos inuenies sapientiam. Quasi si qui arat et seminat accede ad illam: et sustine bonos fructus illi. In opere enim ipsi exiguum laborabis: et cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus: et non permanet in ea excors. Quasi lapidis uirtus probatio erit in illis: et non demorabuntur picere illam. Sapientia enim doctrine secundum nomen est eius. et non multis est manifesta: quibus autem agnita est permanet in conspectu dei.

xxvii.

A

udi fili et accipe consilium intellectus: et ne abicias consilium meum. Inice pedem tuum in compedes illius: et in torques illius tuum collum. Subice humerum tuum et porta illam: et ne accideris uinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam: et in omni uirtute tua serua uias eius. Inuestiga illam et manifestatur tibi: et continentis factus ne derelinquas eam. In nouissimis enim inuenies requiem in ea: et conuertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis. et bases uirtutis: et torques illius in stolam glorie. Decor enim uitae est in illa: et uincula illius alligatura salu-

xxviii.

taris. Stulam glorie indues eam: et coronam gratulationis superpones tibi. Eili si attenderis michi dices eam: et si accommodaueris animum tuum sapiens eris. Si inclinaueris aurem tuam excipies doctrinam: et si dilexeris audire sapiens eris. In multitudine presbiterorum prudentium sta: et sapientie illorum ex corde coniungere. ut omnem narrationem dei possis audire. et puerba laudis non effugiant a te. Et si uideris sensatum euigila ad illum: et gradus ostiorum illius exerat pestuus. Cogitatum habe in preceptis dei et in mandatis illius maxime assiduus esto: et ipse dabit tibi cor et concupiscentia sapientie dabitur tibi. *densa credis mal.*

vii. c. xxx. **N**oli facere mala et non te apprehendent: discede ab iniquo et deficient mala abste. Non seminas mala in sulcos iusticie: et non metes eam septuplum. Noli querere ab homine ducatum: neque a rege cathedram honoris.

xxx. **N**on te iustifices ante dominum. quoniam agnitor cordis ipse est: et pene regem noli uelle uideri sapiens. Noli querere fieri iudex. nisi ualeas uirtute irumpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis. et ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudine ciuitatis: nec te inmitas in populum: neque alliges duplicia peccata. Nec enim in uno eris immunis. Noli esse pusillanimis

in anima tua: exorare et facere elemosinam non despicias. Ne dicas in multitudine munerum meorum respiciet deus: et offerente me altissimo suscipiet munera mea. Non irideas hominem: in amaritudine anime. Est enim qui humiliat et exaltat: circumspexit deus. *de mandato uitando ad amicum.*

xxxii. **N**oli amare mendacium aduersus fratrem tuum: neque in amicum similiter facias. Noli uelle mentiri omne mendacium. Assiduitas enim illius: non est bona. Noli uerbosus esse in multitudine presbiterorum. et non iteres uerbum in tua oratione. Non oderis laboriosa opera: et rusticationem ab altissimo creatam. Non te reputes in multitudine in disciplinatorum. Memento ire quoniam non tardabit. humilia ualde spiritum tuum: quoniam uindicta carnis impij. ignis et uermes. Noli preuaricari in amicum pecunia differenti: neque fratrem carissimum. auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata et bona: quam sortitus es in amore dei. Gratia enim uerecundie illius: super aurum. *de suo bono.*

xxxiii. **N**on ledas seruum operantem in ueritate: neque mercenarium dantem animam suam. Seruus sensatus sit tibi dilectus: quasi anima tua. Non destrudas illum libertate: neque inopem derelinquas illum. Pectora tibi sunt attende illis: et si sunt uoluntaria. perseuerent apud te. *de filiis.*

xxxij. **F**ilij tibi sunt erudi illos: et curua illos a pueritia illorum. Filij tibi sunt serua corpus illarum: et non ostendas hylarem faciem tuam ad illas. Grande filiam et grande opus feceris: et homini sensato da illam. Mulier si est tibi scdm animam tuam non picias illam: et odibili non credas

te in toto corde. De parentibus.

xxxij. **H**onora patrem tuum. et genitricem matris tue ne obliuiscaris. Memento quoniam nisi per illos non fuisset: et retribue illis quomodo et illi tibi *Deu*

xxxij. **T**ota anima tua *more. thonore sac* time dominum: et sacerdotem illius scilicet *dotu* ca. In omni uirtute tua dilige eum qui te fecit: et ministros eius non derelinquas. honora dominum ex tota anima tua: et honorifica sacerdotem. et propurga te cum brachiis. Da illi partem sicut mandatum est tibi primitiarum et purgationis. et de negligentia purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum et sacrificium sanctificationis offeres domino in iura sanctorum. et pauperi porrige manum tuam: ut proficiatur propitiatio. et benedictio tua. Gracia datus in conspectu omnis iuuentus. *De defunctis.*

xxxvi. **N**on mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione: et cum lugentibus ambula. Non te pigeat uisitare infirmum. Ex his enim in dilectione firmaberis. In omni opibus tuis memora re nouissima tua: et in eternum non peccabis. *De non litigando.*

Non litiges cum homine potente: ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum uiro locupletate: ne forte e contra consistat litium tibi. Multos enim perdidit aurum. atque argentum: et usque cor regum extendit et conuertit. Non litiges cum homine linguato: et non strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto: ne male de progenie tua loquat. Non despicias hominem auertentem se a peccato: neque inproperes ei. Memento quoniam omnis in correptione sumus. Non spernas hominem in sua senectute. Et enim ex nobis senescunt.

Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens quoniam omnes morimur. et in gaudium notumus uenire. Ne despicias narrationem presbiterorum sapientium: et in puerbis illorum conuersare. Ab ipsis enim disces doctrinam intellectus: et seruire in agnatis sine querela. Non te pretereat narratio seniorum. et ipsi enim didicerunt a patribus suis: quoniam ab ipsis disces intellectum. et in tempore necessitatis dabis responsum. Non incendas carbonem peccatorum arguens eos: ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. *De uitandis malis.*

Ne contra faciem stes contumeliosus: ne sedeas quasi insidiator ori tuo. Noli fenerare homini: fortiori te. Quod si feneraueris: quasi perditum habe. Non sponde

xxxvii. vng.

xxxviii.

xxxix.

as sup uirtutē tuā. quod si spon-
deris: quasi restituens cogita. Non
iudices contra iudicē: qm̄ scdm̄
qd̄ dignū est iudicat. Cum auda-
ce non eas in uia: ne forte grauet
mala sua in te. Ipse enī scdm̄ uo-
luntatē suā uadit: et simul cū
stulticia illius p̄ies. Cum iracun-
do n̄ facias rixam. et cum audaci
non eas in desertū: qm̄ quasi ni-
chil est ante illū sanguis. et ubi
n̄ est adiutoriū elidet te. Cum fa-
tuus: ne consiliū habeas. Non enī
poterunt diligere: nisi que ip̄is
placent. Coram extraneo ne faci-
as consiliū. ne scis enī quid pari-
et. Non omni homini cor tuum
manifestes: ne forte inferat tibi
grām falsam. et conuictetur tibi. *De*

ix. c. *xxx.*

Non zelus mulierē sinus *mulieris.*
tui: ne ostendat sup te malitiā
doctrinę nequā. Non des mulie-
ri potestatem animę tuę: ne in-
grediatur in uirtutē tuā et con-
fundaris. Ne respicias mulierem
multiuolam: ne forte incidas in
laqueos illius. Cum saltatrice
ne assiduus sis: nec audias illam.
ne forte pereas in efficacia illius.
Uirginē ne conspicias: ne forte
scandalizeris in decore illius. Nō
des fornicarijs animā tuā in illo:
ne pdas te et hereditatē tuam.
Noli circūspicere in uicis ciuita-
tis: nec oberaueris in plateis illi-
us. Auerte faciem tuā a muliere
compta: et non circūspicias spe-
ciem alienam. Propter speciem

mulieris multi perierunt: et ex
hoc concupiscentia quasi ignis
exardescit. Omnis mulier que ē
fornicaria: quasi stercus in uia
conculcabit. Speciem mulieris ali-
ene. multi ammirati: rep̄bi facti
sunt. Colloquiū enī illius: quasi
ignis exardescit. Cum aliena mu-
liere ne sedeas omnino. nec accum-
bas cum ea in uino: ne forte decli-
net cor tuū in illam. et sanguine *n̄ reliq̄m̄*
tuo labaris in pdicionem. *diū amicū antiquū.*

Non derelinques amicū antiquū. *xxxvi.*

Nouus enī non erit similis illi. Vi-
num nouū amicus nouus ueteras-
cat: et cū suauitate bibes illud.
Non zelus gl̄iam et opus peccatoris.
non enī scis que futura sit illius sub-
uersio. Non placeat tibi iniuria in-
iustorum: sciens qm̄ ad inferos non
placebit impius. Longe ab esto ab
homine potestatem habende oc-
cidendi. et non suspicaueris timo-
rē mortis. Et si accesseris ad illum
noli aliquid cōmittere: ne forte
auferat uitā tuā. Communionē
mortis scito qm̄ in medio laqueoz
ingredieris: et sup dolentiū arma
ambulabis. Scdm̄ uirtutē tuam

Cauete te a pximo tuo: et cū sapien-
tib; et prudentib; tracta. *De iustis iustis.*

Viri iusti sint tibi conuue. et *xxxvii.*
in timore dei sit gloriatio: et in
sensu sit tibi cogitatus dei. et om-
nis narratio tua in preceptis alios-
simi. In manu artificū opa ladabi-
tur: et princeps populi in sapientia
sermonis sui: in sensu uero seniorū

xxxv.

uerbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus: et temerarius in uerbo suo odibilis erit. *De iudice.*
Iudex sapiens iudicabit populum suum: et principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi. sic et ministri eius. et qualis rector est ciuitatis. tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum: et ciuitates inhabitabunt per sensum prudentium. In manu dei potestas terre: et execrabilis omnis iniquitas gentium: et uilem rectorem in tempus suscitabit super illam. In manu dei potestas hominis: et super faciem scribe imponet honorem suum. Omnis iniurie proximi ne memineris: et nichil agas in operibus iniurie. Odibilis coram deo est et hominibus supbia: et execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum agente in gentem transferitur: propter iniusticias. et iniurias. et contumelias. et diuersos dolos. *De*

xxxiii.

xxxiiii.

Auaro autem nichil est *auaricia.* celestius. Quid superbit terra et cunctis. Nichil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim animam suam uenalem habet: quoniam in uita sua pericit intima sua. Omnis potentatus: breuis uita. Languor prolixior: grauat medicum. Breuem languorem precidit medicus: sic et rex hodie est. et cras morietur. Cum enim morietur homo: hereditabit serpentes. et bestias. et uermes. *De superbia.*

Hicium superbie hominis apostatare a deo: quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius. quoniam inuitum superbia. omnis peccati est. Qui tenuerit illam adimplebit maledictis: et subuertet eum in fine. Propterea ex honorauit dominus conuentus malorum: et destruxit eos usque in fine. Sedes ducum superborum destruxit dominus: et sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum are fecit deus: et plantauit humiles ex ipsis gentibus. Geras gentium euerit dominus: et perdidit eas usque ad fundamentum. Arefecit ex ipsis et disperdidit illos: et cessare fecit memoriam eorum a terra. Perdidit deus memoriam superborum: et reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus supbia: neque iracundia nationi mulierum. Semen hominum honorabit hoc quod timet dominum: semen autem hoc ex honorabitur. quod preterit mandata domini. In medio fratrum rector illorum in honore: et qui timent dominum erunt in oculis illius. Gloria diuicium honoratorum et pauperum: timor dei est. Non despicer hominem iustum pauperem: et non magnificare uirum peccatorem diuitem. Magna est iudex. et potens est honore: et non est maior illo qui timet dominum. Seruo sensato liberi seruiunt: et uir prudens et disciplinatus non murmurabit correptus. et inscius non honorabitur. Noli te extolere in faciendo opera tua: et noli

*eliqn
quu.
xxxv.*

*uult.
xxxv.*

*et
r+*

cunctari in tempore angustie.

Melior est qui operatur et abundat in omnibus; quam qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine serua animam tuam: et da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit. et quis honorificabit ex honorante animam suam. Pauper gloriatur per disciplinam et timorem suum: et est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Qui autem gloriatur in paupertate. quanto magis in substantia. Et qui gloriatur in substantia: paupertatem uereatur.

Lxxxvi. Sapiencia humiliati exaltabit caput illius: et in medio magnatorum confiderare illum faciet.

Non laudes uirum in specie sua: neque spem hominem in uisu suo. Breuis in uolantibus; est apis: et in uentum dulcoris habet fructum illius. In uestitu ne gloriaris unquam. nec in die honoris tui extollaris: quoniam mirabilia opera altissimi solus. et gloriosa et absconsa. et in uisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno: et in suspicabilis portauit diadema. Multi potentes oppressi sunt ualide: et gloriosi traditi sunt in manum alterorum. Priusquam interroges ne uitupes quemquam. et cum interrogaueris corripe iuste. Priusquam audias ne respondeas uerbum: et in medio seniorum ne adicias loqui. De ea re que te non molestat ne ceteris: et in

iudicio peccantium ne consistas. Filii ne in multis sint actus tui: et si diues fueris non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris non apprehendes: et non effugies si precucurreris. Est homo laborans et festinans et dolens impius: et tanto magis non abundat. Est homo marcidus egens recuperatione: plus deficiens uirtute et abundans paupertate: et oculus dei respexit illum in bono. et erexit illum ab humilitate ipsius. et exaltauit caput eius. et mirati sunt in illo multi et honorauerunt deum. Bona et mala: uita et mors. et paupertas. et honestas a deo sunt. Oatio dei permanet iustis: et perfectus illius successus habebunt in eternum. Est qui locupletatur parte agendo: et hec pars mercedis illius. in eo quod dicit inueni requiem michi. et nunc manducabo de bonis meis solus. et nescit quod tempus pretereat. et relinquat omnia alijs. Sta in testamento tuo. et in illo conloquere: et in ope mandatorum tuorum ueterasce. Ne manseris in opibus peccatorum. Confide autem in deo: et mane in loco tuo. Facile est enim in oculis dei subito honestare pauperem. Benedictio dei in mercedem iusti festinat: et in honore ueloci processu illius fructificat. Ne dicas quid est michi opus. et querunt michi ex hoc bona. Ne dicas sufficiens sum. et quid ex hoc

peffimabor.

I die bonorū ne imemor sis malorum. et in die malorū ne imemor sis bonorū. qm̄ facile est corā deo in die obitus retribuere unicuique secundum vias suas. Malicia hominis obliuionē facit luxurię magnę: et in fine hominis denudatio opum illius. Ante mortē ne laudes hominem quenquā: qm̄ in filiis suis agnoscitur uir. Non omnē hominē inducas in domū tuam. occultę enī insidię sunt dolosi. Sicut enī eructuant precordia fetantiū. et sicut p̄dix inducūt in caueā et ut caprea in laqueū: sic et cor supborum. et sic p̄spector uidens casum pximi sui. Bona enī in mala conuertens infidiator: et in electis imponet maculam. Abscintilla una augetur ignis. et ab uno doloso augetur sanguis: homo uero peccator. sanguini infidiat. Attende tibi a pestifero. fabricat enī mala: ne forte inducat sup te subannationē in perpetuum. Admitte ad te alienigenā. et subuertet te in turbine: et ab alienabit te a uis p̄prijis. *De elemosina.*

Si benefeceris. scio cui feceris: et erit grā bonis tuis multa. Bene fac iusto. et inuenies retributionē magnā: et si non ab ipso certe a deo. Non est ei bene qui assiduus est: in malis. et elemosinam n̄ danti. qm̄ et altissimus odio habet peccatores. et miser-

tus est penitentibus. Da misericordiam: et ne suscipias peccatorē. Et impijs et peccatorib; reddet uindictam: custodiens eos in diem uindictę. Dabono: et non reperis peccatorē. Bene fac humili: et non dederis impio. Prohibe panes illi dari: ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnib; bonis: qm̄ et altissimus odio habet peccatores. et impijs reddet uindictam. *De amicis.*

Non agnoscat in bonis amicus: et non abscondet in malis inimicus. In bonis uiri. inimici illius: et in tristitia et malitia illius amicus agnitus est. Non credas inimico tuo in eternum. Sicut enī eramentū: eruginat nequitia illius. Et si humiliatus uadat curuus: obfirma animū tuum. et custodi te ab illo. Non statuas illum pendes te nec sedeas ad dexteram tuā: ne conuersus stes in loco tuo. ne forte conuersus in locū tuum inquinat cathedram tuā. et in nouissimo cognoscas uerba mea. et in sermonib; meis stimuleris. Quis miserebitur incantatori a serpente percusso: et omnib; qui appropinquant bestijs: Et qui comitat̄ cum uiro iniquo et obuolutus est in peccatis eius. una hora tecum p̄manebit: Si autē dedinaueris: non subportabit. In labijs suis indulcat inimicus: et in corde suo infidiatur. ut subuertat te in foueam. In oculis

xxxix.

xxxviii.
xlf

fuis lacrimatur inimicus: et si
 inueniet tempus. non satia-
 bitur sanguine. si incurrerint
 tibi mala. inuenies eum illic prio-
 rem. In oculis suis lacrimatur
 inimicus: et quasi adiuuans
 suffodiet plantas tuas. Caput
 suum mouebit. et plaudebit
 manu: et multa susurrans. com-
 mutabit uultum suum. *De societate*
Qui tetigerit picem inquinabit
 ab ea: et qui communicauerit
 supbo. inducet superbiam. Pon-
 dus super se tollit. qui honestiori
 se communicat: et ditiori te ne
 socius fueris. Quid comunicabit
 caccab; ad ollam: Quando enim
 se colliserunt: confringentur. Di-
 ues iniuste ager et fremet: pau-
 per autem lesus tacebit. Si largi-
 tus fueris assumet te: et si non
 habueris derelinquet te. Si ha-
 bel conuuet tecum et euacua-
 bit te: et ipse non dolebit super
 te. Si necessarius illi fueris super
 plantabit te: et subridens spe-
 dabit narrans tibi bona. et di-
 cet quid opus est tibi. et con-
 fundet te in cibis suis. donec te
 exmaniat bis et ter: et in nouis-
 simo deridebit te. Postea uides
 derelinquet te: et caput suum
 mouebit ad te. humiliare deo:
 et expecta manus eius. Atten-
 de: ne seductus in stulticia hu-
 milieris. Noli esse humilis in
 sapientia sua: ne humiliatus
 in stulticia seducaris. Aduoca-

tus a potentiore discede. ex hoc
 enim magis te aduocabit: ne im-
 pibus sis ne impingaris. et ne lon-
 ge sis ab eo ne eas in obliuionem.
 Ne retineas ex equo loqui cum illo:
 et credas multis uerbis illius. Ex
 multa enim loquenda temptabit te:
 et subridens interrogabit te: De
 absconditis tuis si inimicus animo
 illius. conseruabit uerba tua. et
 non partet. De malitia et de uin-
 culis caue tibi. et attende diligen-
 ter auditui tuo. quoniam cum subuer-
 sione tua ambulat. Audiens uero
 illa quasi somni uide: uigilabi omni uita
 tua. Omne animal diligit similem: sicut
 omnis homo proximum suum. Omnis caro ad similem
 coniungetur: et omnis homo simili sui sociabitur.
 Si communicabit lupus agno ali-
 quando: sic peccator iusto. Que
 communicatio sancto homini ad ca-
 nem. aut que pax bona diuiti ad
 pauperem: Denatio leonis onager
 in heremo: sic pascua sunt diui-
 tes pauperes. Et sicut abhominatio
 est superbo humilitas: sic exe-
 cratio diuiti pauper. Diues com-
 motus confirmatur ab amicis:
 humilis autem cum ceciderit. ex-
 pelletur et anous. Diuiti decep-
 to: multi recuperatores. Locutus
 est superba: et iustificauerunt
 illum. Humilis deceptus est: in-
 super et arguitur. Locutus est sen-
 sate: et non est datus ei locus.
 Diues locutus est et omnes tacue-
 runt: et uerbum illius usque ad nu-
 bes producent: pauper locutus est.

et dicunt quis est hic: Et si offen-
 derit: subvertent illum. Bona e
 substantia. cui n̄ est peccatū in cō-
 scientia: et nequissima paupertas
 in ore impij. Cor hominis immu-
 tat faciem illius: siue in bona.
 siue in mala. Vestigia cordis bo-
 ni. et faciem bonam: didicile

Inuenies et cum labore. *xiii. c.*
Beatus uir qui non est lapsus
 uerbo ex ore suo: et non est stimu-
 latus in tristitia delicti. Felix qui
 non habuit animi sui tristitiam:
 et non excidit ab spe sua. Uiro
 cupido et tenaci. sine ratione e
 substantia: et homini luuido ad
 quid aurū. Qui aceruat ex ani-
 mo suo iniuste alijs congregat:
 et in bonis illius alius luxuriabi-
 tur. Qui sibi nequā est. cui alij
 bonus erit: Et non iocundabi-
 tur in bonis suis. Qui sibi inui-
 det nichil est illo nequius et hec
 redditio est malitię illius. Et si
 bene fecerit ignoranter et non
 uolens facit: et in nouissimo
 manifestat malitiā suam. Ne-
 quā est oculus luuidi: et auer-
 tens faciem et despiciens animā
 suam. In faciabilis oculus cupi-
 di in partē iniquitatis non faci-
 abitur: donec consumat arefa-
 ciens animam suam. Oculus
 malus ad mala erigit. et non
 faciabitur pane: indigens et
 in tristitia erit sup̄ mensam su-
 am.

Ibi si habes bene fac tui: et

deo dignas oblationes offer. Me-
 mor esto qm̄ mors non tardat: et
 testamentū inferorū quia demō-
 stratū est tibi. Testamentū enī
 huius mundi: morte morietur.
An te mortē bene fac amico tuo:
 et scdm̄ uires tuas exporrigen-
 da paupi. Non defrauderis a die
 bono: et particula boni doni n̄
 te pretereat. Nonne alijs relinqs
 dolores et labores tuos: In diuifi-
 one fortis da et accipe: et iustifi-
 ca animā tuam. Ante obitū tu-
 um opare iusticiam: qm̄ non est
 apud inferos inuenire cibū. Om-
 nis caro sicut fenū ueterasce: et
 sicut folium fructificans in arbo-
 re uiridi. Alia generant. et alia
 deciduntur: sic generatio carnis
 et sanguinis alia finit. et alia
 nascitur. Omne opus corrupti-
 bile in fine deficiet: et qui illud
 opatur ibit cum ipso: et omne
 opus electum iustificabit. et qui
 opatur illud honorabitur in illo.
Beatus uir qui in sapientia mora-
 bitur: et qui in iusticia medita-
 bitur. et in sensu cogitabit circū-
 spectionē dei. Qui excogitat ui-
 as illius in suo corde: et in absco-
 sit illius intelligens. uadens post
 illum quasi uestigator. et in uis
 illius consistens. Qui respicit per
 fenestras eius: et in ianuis illius
 audiens. Qui requiescit iuxta do-
 mū illius: et in parietib; illius
 figens palum. Statuet casulam
 suam ad manus illius: et requies

cent in casula illius bona p̄ eum.
 Statuet filios sub tegmine illius:
 et sub ramis illius morabitur. Pro
 tegetur sub tegmine illius a fer
 uore: et in gloria eius requiescet.
 Qui timet dñm faciet bona. et qui
 continens est iusticie apprehen
 det illam. et obuiabit illi quasi
 mater honorificata. et quasi mu
 lier a uirginitate suscipiet illā.
 Cibabit illum pane uite et intel
 lectus: et aqua sapientie saluta
 ris potabit illum. Et firmabitur
 in illo et non flectetur: et conti
 nebit illū et non confundetur.
 et exaltabit illū apud p̄ximos su
 os. Et in medio ecclesie aperiet os
 eius: et implebit eum spiritu u
 sapientie et intellectus. et stola
 glorie uestiet illum. Jocundita
 tem et exultationē thesauriza
 bit sup illum: et nomine eter
 no hereditabit illū. Homines
 stulti: non apprehēdēt illā: et
 homines sensati obuiabunt illi.
 Homines stulti: non uidebunt
 illam. Longe enī ab est: a super
 bia et dolo. Viri mendaces non
 erunt illius memores: et uiri ue
 races inueniēnt in illa. et succē
 sum habebunt usq; ad inspectio
 nem dei. Non est speciosa laus in
 ore peccatoris: qm̄ a deo p̄fecta ē
 sapientie. Sapientie enī assabit
 laus: et in ore fidei abundabit.
 et dñator dabit eā illi. Non di
 xeris: per deum ab est. Que odit
 enī: ne feceris. Non dicas: ille me

implanauit. Non enī necessarij sūt
 illi: homines impij. Omne execra
 mentū erroris odit dñs: et n̄ erit
 amabile timentib; illum.

Deus ab initio constituit homi
 nem: et reliquit eū in manu con
 siliij sui. adiecit mandata et pre
 cepta sua. Si uolueris mandata
 conseruare conseruabunt te: et
 in p̄pectuum fidem placitam face
 re. Apposuit tibi aquā et ignem:
 ad qđ uolueris porrige manū tuā.
 Ante hominē uita et mors: bonū
 et malū. Quod placuerit ei dabi
 tur illi: qm̄ multa sapientia dei.
 et fortis in potentia: uidens om̄es
 sine intermissione. Oculi dñi ad
 timentes eum: et ipse agnoscit
 omnem opam hominis. Nemini
 mandauit impie agere: et nemi
 ni dedit spatium peccandi. Non
 enī concupiscit multitudinem fi
 liorū infidelū: et inuicium. *De filiis impijs.*

Ne iocunderis in filijs impijs: si
 multiplicent. Non oblecteris sup
 ipsos: si non est timor dei cū illis.
 Non credas uite illorū: et ne respe
 xeris in labores illorū. Melior est
 enī unus timent dñm: quā mille
 filij impij. Et uale est mori sine
 filijs: quam relinquere filios im
 pios. Ab uno sensato inhabitat
 patria: et a trib; impijs deseret.
 Multa alia uidit oculus meus: et
 fortiora horum audiuit auris
 mea. In sinagoga peccantiū exar
 debit ignis: et in gente incredibi
 li exardescet ira. Non exoraueūt

xv. r.

xliij.

De filiis impijs.

xliij.

xlvj.

pro peccatis suis antiqui gigantes.
 Qui destruxerunt confidentes sue
 uirtuti: et non peccat peregrinati
 omi illorū. et execratus est illos pre
 supbia illorū. Non misericors ē illis
 gentē totam pdens. et extollentē
 se in suis peccatis: sicut sexcenta
 milia pedicū qui congregati sūt
 in duriciam cordis sui. Et si unus
 fuisset ceruicatus: mirū si fuisset
 immunis. Misericordia enī et ira cum
 illo: potens exoratio et effundens
 iram. scdm misericordiam suam. Si cor
 repto illius hominē scdm opera
 sua iudicat: non effugiet in rapi
 na peccator: et non retardabit suf
 ferentiā misericordiam facientis. Om
 nis misericordia faciet locum unicuiq;
 scdm meritū opum suorū: et se
 cundum intellectū peregrinati
 omis ipsius.

Non dicas a deo abscondar. et
 ex summo quis mei memorabit?
 In populo magno non agnoscar.
 Que est enī anima mea in tam
 in mensa creatura: Ecce celum
 et celi celorū abyssi et uniuersa
 terra. et que in eis sunt in cō
 spectu illius commouebuntur:
 montes simul et colles. et funda
 menta terre. Et cum conspexe
 rit illa d's: tremore concutient.
 Et in omnib; his insensatū est
 cor: et omne cor intelligit ab illo.
 Et uias illius quis intelligit. et
 pcellam quā nec oculus uidebit
 hominis: Nam plurima opa illi
 us sunt in abscondit. sed opa iusti

cie eius quis enuntiabit. aut q's
 sustinebit? Longe enī est testa
 mentū a quibusdam: et interro
 gatio hominū in consummatione
 est. Qui minorat corde cogitat in
 ana: et uir imprudens et errans
 cogitat stulta.

Audi me fili et discce disciplinā
 sensus. et in uerbis meis attende
 in corde tuo et dicam in equitate
 disciplinā: et scrutabor enarra
 re sapientiā. et in uerbis meis at
 tende in corde tuo. et dico in eq
 tate sp's uirtutes. quas posuit d's
 in opa sua ab initio et in ueritate
 enuntio scienciā eius. In iudicio
 dei opa eius ab initio: et ab institu
 tione ipsorū distinxit partes illorū.
 nec esurierunt. nec laborauerunt
 et non destiterunt ab opibus suis.
 Unusquisq; pximū sibi non angu
 stiabit usq; in eum. Non sis incre
 dibilis uerbo illius. post hec deus
 in terram aspexit: et impleuit
 illam bonis suis. Anima omnis
 uitalis denuntiavit ante faciem
 illius: et ipsa iterum reuer'io illo
 rum.

Deus creauit de terra hominem
 et scdm imaginē suam fecit illū:
 et iterum conuertit eū in ipsam.
 et scdm se uestiuit illum uirtute.
 Numerum dierum et tempus
 dedit illi: et dedit illi potestātē
 eorū que sunt sup terram. Posuit
 timorē illius sup omnē carnem:
 et dñatus est bestiarum et uola
 tilium. Creauit ex ipso adiutori

luy.

xlvi.

xlvi.

ps.
luy.
95.

xlvi.

um: similem ipsi. Consilium et
 linguam. et oculos. et aures. et
 cor dedit illis ex cogitandi: et dis-
 ciplina intellectus repleuit illos.
 Creauit illis scientiam sp̄s. Sensu
 impleuit cor illorū: et mala et bo-
 na ostendit illis. Posuit oculum
 ipsorū sup corda ipsorū: ostende-
 re illis magnalia opum suorum
 et nomen sanctificationis collau-
 dent: et gloriari in mirabilibus
 eius. ut magnalia enarrent ope-
 rum eius. Addidit illis discipli-
 nam: et lege uite hereditauit il-
 los. Testamentū eternum consti-
 tuit cum illis: et iusticiam et iu-
 dicia sua ostendit illis. Et ma-
 gnalia honoris eius uidit oculus
 illorū: et honorē uocis audierūt
 aures illorū. Et dixit illis ab om-
 ni iniquo attendite: et manda-
 uit illis unicuiq; de pximo. Uie
 illorū coram ipso sunt semp: nō
 sunt absconse ab oculis ipsius.
 In unamquaq; gentē preposu-
 it rectorem: et pars dei isrl̄ fa-
 cta est manifesta: et omnia opa
 illorū uelut sol in conspectu dei.
 et oculi eius sine intermissione
 inspicientes in uis̄s eorū. Non s̄
 absconsa testamenta per iniqui-
 tatem eorū. et omnes iniquitates
 eorū in conspectu dei. Elemosi-
 na uiri quasi sacculus cum ipso.
 et grām hominis quasi pupillā
 conseruabit. et postea resurget
 et retribuet illis retributionem.
 unicuiq; in caput ipsorū: et con-

uerteret in inferiores partes terre:
 penitentib; autē dedit uia iusticie.
 et confirmauit deficientes sustine-
 re et destinauit illis sortem uerita-
 tis. *De conuersione ad deum.*

Conuertere ad dñm. et relinque *xlviij.*
 peccata tua: precare ante faciem
 dei. et imue offendicula. Reuer-
 tere ad dñm. et auertere ab iniusti-
 cia tua. et nimis odito execrationē:
 et cognosce iusticias et iudicia dei.
 et sta in sorte p̄positionis. et oratio-
 nis altissimi dei. In partes uade
 seculi cum uiuis: et dantib; con-
 fessionem deo.

Non demoreris in errore impiorū. *xlviij.*
 Ante mortē confitere. A mortuo:
 quasi nichil perit. Confiteberis
 uiuent. Viuis et sanus confitebe-
 ris et laudabis dñm: et gloriaberis
 in miserationib; illius. Quā mag-
 na misericordia dei: et p̄pitiatio illius
 conuertentib; ad se. Nec enim om-
 nia possunt esse in hominibus:
 qm̄ non est immortalis filius homi-
 nis: et in uanitate malicie placu-
 erunt. Quid lucidius sole? Et hic
 deficiet. Aut quid nequius exco-
 gitauit caro et sanguis? Et hoc
 arguetur. Virtutem altitudinis
 celi ipse conspiciat: et omnes ho-
 mines terra et cinis. Qui uiuit *xlviij.*
 in eternum: omnia creauit simul.
 Deus solus iustificabitur: et manet
 inuictus rex in eternū. Quis suffi-
 ciet enarrare opa illius? Quis enī
 inuestigabit magnalia illius. Vir-
 tutē autē magnitudinis eius. q̄s

enuntiabit: Et quis adiciet enarra-
 re misericordiam eius: Non est minue-
 re neq; adicere: nec est inuenire ma-
 gnalia dei. Cum consummauerit
 homo tunc incipit: et cū quieue-
 rit opabitur. Quid est homo. et
 que gratia illius: Numerus die-
 rum hominū: ut multū centum
 anni. Quasi gutte aque amare
 deputati sunt: et sicut calculus
 arenę. sic exigui anni in die eui.
 Propter hoc patiens est d's in illis:
 et effundet sup eos misericordiam suā.
 Uidit presumptionem cordis illorū
 qm̄ mala est: et cognouit sub-
 uersionem illorū quoniā ē. ne-
 quā. Ideo adimpleuit iritationē
 suam in illis: et ostendit illis uia
 equitatis. Misericordia hominis cir-
 ca proximum suum: misericordia autē
 dei sup omnem carnē: qui mise-
 ricordiam habet et docte erudit
 quasi pastor gregem suum. Misere-
 reatur excipiens doctrinam mi-
 serationis: et qui festinat in iudi-
 cii eius.

Tibi in bonis non des querelam:
 et omni dato ne des tristitia uer-
 bi mali. Nonne ardorem refrige-
 rabit ros: Sic et uerbum: melius
 quā datum. Nonne ecce uerbū
 sup datum bonū: Et utraque:
 cum homine iustificato. Stultus
 acriter impropetabit: et datum
 in disciplinam tabescere facit ocu-
 los. Ante iudiciū para iusticiam
 tibi: et antequā loquaris discere.
 Ante languorē adhibe medicinā:

et ante iudicium in terroga te ipsū:
 et in conspectu dei inuenies iri-
 rationē. Ante languorē humilia te:
 et in tempore infirmitatis ostende
 conuersationē tuam. *De sep̄ oratio deo.*

Non impediaris orare semp: et
 non ueteris usq; ad mortē iustifi-
 cari. qm̄ merces dei manet in eter-
 num. Ante orationē prepara ani-
 mam tuā: et noli esse quasi homo
 qui temptat dñm. Memento ire
 in die consummationis: et tēpus
 retributionis in conuersatione
 facies. Memento paupertatis in
 tempore abundantie: et necessi-
 tatem paupertatis in die diuitiarū.
 Amane usq; ad uespum immu-
 tabitur tempus: et hec omnia
 citata in oculis dei. Homo sapiens
 in omnib; metuit: et in diebus
 delictorū attendet abinertia.
 Omnis astutus agnoscit sapienci-
 am: et inuenienti eam dabit
 confessionē. Sensati in uerbis et
 ipsi sapienter egerunt. et intel-
 lexerunt ueritatem et iusticiā:
 et implorauerunt prouerbia
 et iudicia. *De continentia anime:*

Post concupiscentias tuas non
 teas: et a uoluntate tua auerte
 re. Si prestes anime tuę concu-
 piscentias eius: faciet te in gau-
 dium inimicis tuis. Non oblecte-
 ris in turbis nec in modicis. assi-
 dua est enī: commissio illorum.
 Ne fueris mediocris in contenti-
 one ex fenore: et non est tibi ni-
 hil in sc̄o. Eris enī inuidus uite
 tuę.

17. 2. 107

.L.

.L.

xix. c. **III.**

Operarius ebriofus non locuple-
 tabitur: et qui spiritus modica pau-
 latim decidit. Vinum et mulie-
 res apostatare faciunt sapientes:
 et arguent sensatos. Et qui se iu-
 git fornicariis: erit nequa. Pu-
 tredo et vermes hereditabunt il-
 li: et extollet iexemplum maius et tollet de
 numo anima eius. Qui credit cito le-
 vis corde est et minorabitur: et
 qui delinquit in animam suam
 insuper habebit. Qui gaudet in-
 quitati denotabitur: et qui odit
 correptionem minuetur vita. et
 qui odit loquacitatem exunguit
 malitiam. Qui peccat in animam
 suam penitebitur: et qui iocun-
 detur malicia denotabitur. Ne
 iteres verbum nequam et durum:
 et non minoraberis.

III.

Amico et inimico noli narra-
 re sensum tuum: et si est tibi de-
 lictum noli denudare. Audiet
 enim te et custodiet te: et quasi
 defendens peccatum odiet te: et
 sic aderit tibi semper. Audisti
 verbum aduersus proximum com-
 mouat in te: fidens quoniam non te
 dirumpet. A facie uerbi par-
 turit fatuus: tanquam gemitus
 parui infantis. Sagitta infixam
 femore canis: sic uerbum in cor-
 de stulti. Corripe amicum ne for-
 te intellexerit et dicat non feci:
 aut si fecerit. ne uerum addat
 facere. Corripe proximum ne
 forte non dixerit: et si dixerit
 ne forte iteret. Corripe amicum

sepe enim fit commissio: et non omni
 uerbo credas. Est qui labitur lingua
 sua: sed non ex animo. Quis enim
 est qui non dereliquerit in lingua
 sua?

III.

Corripe proximum antequam com-
 miseris: et da locum timori altis-
 simi. quia omnis sapientia timor
 dei. et in illa timere deum. et in omni
 sapientia dispositio legis. et non
 est sapientia nequitię disciplina:
 et non est cogitatus peccatorum pruden-
 tia. Est nequitia et in ipsa excre-
 tio: et est insipiens qui minuit
 sapientiam. Melior est homo qui de-
 ficit sapientia. et deficiens sensu
 in timore. quam qui abundat sen-
 su. et transgreditur legem altissi-
 mi. Est solertia certa. et ipsa mi-
 qua: et est qui enuntiat uerbum
 certum. enarrans ueritatem. Est qui
 nequiter humiliat se et interio-
 ra eius plena sunt dolo: et est ius-
 tus qui se nimium summittit a
 multa humilitate. et est iustus
 qui inclinat faciem. et fingit non
 uidere se quod ignoratum est: et si
 si in becillitate uirium uetetur
 peccare. si inuenerit tempus male-
 faciendi malefaciet. Ex uisu cog-
 noscitur uir: et ab occursum facie
 cognoscitur sensatus. Amictus cor-
 poris. et risus dentium. et ingres-
 sus hominis: enuntiant de illo.
 Est correptio mendax. mira con-
 tumeliosi: et est inditum: quod
 non probatur esse bonum. et est ta-
 cens. et ipse est prudens.

xx. c.

¶ Quam bonum est arguere quā
 nasci: et confitentē in oratione nō
 phibere. Concupiscencia padōnis
 de uirginauit iuueniculā: sic qui
 facit per uim iudiciū iniquum.
 Quā bonum est correptū manife
 stare penitentiam. Sic enī effugi
 es uoluntariū peccatū. Est tacens
 qui inuenit sapiens: et est odibi
 lis qui peccax est ad loquendū. Est
 autē non habens sensum loquere:
 et est tacens sciens tempus apti tem
 poris. homo sapiens tacebit usq;
 ad tempus: lasciuus autē et im
 prudens non seruabunt tempus.
 Qui multis uocatur uerbis. ledet
 animam suam: et qui potestate
 sibi assumit iniuste odietur. Est
 pcessio in malis uiro indisciplina
 to: et est inuentio in detrimentū.
 Est datū quod non est uale: et
 est datū cuius retributio duplex
 est. Est ppter glām minoratio:
 et est qui ab humilitate leuabit
 caput. Est qui multa redimat
 modico precio: et restituens ea
 in septuplum. Sapiens in uerbis
 se ipsum amabilem facit: gratie
 autē fatuorum effundentur. Da
 tum insipientis non erit uale.
 Oculi enī illius: septemplex sūt.
 Exigua dabit et multa imprope
 rabit: et apertio oris illius. in flam
 matio est. hodie fenerat q̄s et
 cras expeuit: et odibilis homo ei
 modi. Fatuo non erit amicus: et
 non erit grā bonis illius. Qui enī
 edunt panem illius: false lingue

sunt. Quotiens et quanti irride
 bunt eum. Neq; enī quod haben
 dum erat. directo sensu distribu
 it: similiter et qd non erat haben
 dum. Lapsus false lingue: quasi
 qui pauimento cadens. sic casus
 malozū festinanter uenient. ho
 mo acharis: quasi fabula uana.
 in ore indisciplinatorū assidua
 erit. Ex ore fatui: repbabitur pa
 rabola. Non enī dicit illam in tē
 pore suo. Est qui uetatur peccare
 ab inopia: et in requie sua stimu
 labitur. Est qui pdet animā suā
 pre confusione: et ab impruden
 ti psona pdet eam. psonę autem
 acceptione pdet se.

¶ Est qui preconfusione pmitit
 amico: et luctatus est cum inimi
 cum gratis. Est opprobriū nequā
 in homine mendaciū: et in ore
 indisciplinatorū assidue erit.
 Potior fur est: quā assiduitas in
 ri mendacis: pditionem autem
 ambo hereditabunt. Mores ho
 minū mendaciū sine honore:
 et confusio illorū cum ipsis sine
 intermissione.

¶ Sapiens in uerbis pducit se ip
 sum: et homo prudens placebit
 magnatis. Qui opatur terram
 suam malabit aceruum frugū:
 et quo opatur iusticiā. ipse exal
 tabitur. Qui uero placet magna
 tis effugiet iniquitatē. xenia et
 dona excecant oculos iudicum:
 et quasi mutus in ore auertit cor
 reptiones eorū. Sapiencia abscon

¶ lvi.

¶ lvi.

sa et thesaurus inuisus. que uti-
tas in utrisq;: Melior est qui celat
insipientiam suam: quam homo qui
abscondit sapientiam suam.

xxi. f. lxxiiij.
Fili peccasti. non adicias iterum:
sed et de pristinis deprecare. ut ti-
bi dimittantur. Quasi a facie colu-
bri fuge peccata: et si accesseris
ad illa suscipient te. Dentes leo-
nis dentes eius: interficientes ani-
mas hominum. Quasi rumphea-
bis acuta. omnis iniquitas: plage
illius non est sanitas. Obiurgatio
et iniurie ad nullabunt substā-
tiam: et domus que nimie locu-
ples est ad nullabitur supbia. Sic
substantia supbi: eradicabitur.
De precatio pauperum ex ore usq; ad
aures eius ueniet: et iudicium
festinato adueniet illi. Qui odit
correctionem uestigium peccato-
ris: et qui timet dñm conuertit
ad cor suum. Notus a longe po-
tens lingua audaci: et sensatus
scit labi se ab ipso. Qui edificat
domum impendijs alienis: quasi
qui colligit lapides suos in hie-
me.

f. lxx.

Stuppa collecta sinagoga pec-
catorum: et consummatio illo-
rum flamma ignis. Via peccantium
complantata lapidibus: et in fine
illo-
rum inferi. et tenebre et pe-
ne. Qui custodit iusticiam: conti-
nebit sensum eius. Consumma-
tio timoris dei: sapientia. et sen-
sus. Non erudietur: qui non est
sapiens in bono. Est autem insipi-

entia que abundat in malo: et
non est sensus ubi est amaritudo.
Scientia sapientis tanquam inun-
datio abundabit: et consilium
illius sicut fons uite permanet.
Cor fatui quasi uas confractum:
et omnem sapientiam non tenebit.
Verbum sapientis... quodcumq; au-
dierit inscius. laudabit et adici-
et. Audiuit luxuriosus: et disci-
plicebit illi et piciet illud post dor-
sum suum. Narratio fatui: qua-
si sarcina in uia. Nam in labijs
sensati: inuenietur gratia. Os pru-
dentis queritur in ecclesia: et uer-
ba illius cogitabunt in cordibus
suis. Tanquam domus extermi-
natio. sic fatuo sapientia: et scien-
tia insensati in enarrabilia uerba.
Compedes in pedibus stulto doctri-
na: et quasi uincula manuum
sup manum dextere.

Fatius in risu exaltat uocem
suam: uir autem sapiens uix taci-
te ridebit. Ornamentum aureum.
prudenti doctrina: et quasi bra-
chiale in brachio dextero. Pessa-
tui facilis in domum proximi: et ho-
mo peritus confundetur a persona
potentis. Stultus a fenestra respi-
ciet in domum: uir autem eruditus
foris stabit. Stulticia hominis
auscultare postium: et prudens
res grauabitur contumelia. La-
bia imprudentium stulta narra-
bunt: uerba autem prudentium
statera ponderabuntur. In ore fa-
tuorum cor illorum: et in corde sapi-

f. lxx.

entium ofillorum. Dum maledi-
cit impius diabolum: maledicit
ipse animã suam. Susurro con-
quimabit animã suã. et in om-
nib; odietur: et qui manserit
odiosus erit: tacitus et sensatus
honorabitur. *xxv. c.*

Lapide luteo lapidatus est piger:
et omnes loquentur sup aspicio-
nem illius. De stertore bouum lapi-
datus est piger: et omis qui tege-
rit eum excutiet manus. Confusio
patris est de filio indiscipulato:
filia autẽ fatua. in deminoratio-
nem fiet. Filia prudens: hereditas
uiri suo. Nam que confundit: in
contumeliã fit genitoris. Patrẽ
et uirũ confundit audax: et ab
impijs non minorabitur: ab uisq;
autẽ in honorabitur. Musica in
luctu. importuna narratio. Fla-
gella et doctrina in omni tempo-
re sapientia. Qui docet fatuum:
quasi qui conglutinat testam.

Qui narrat uerbum non audi-
enti: quasi qui excitat dormien-
tem de graui somno. Cum dor-
miente loquitur qui enarrat stulto
sapientiã: et in fine narrationis
dicit quis est hic. Supra mortuũ
plora: deficit enĩ lux eius. et sup
fatuum plora. deficit enĩ sensu.

Modicum plora supra mortuum:
qm̃ requieuit. Nequissimi enĩ ne-
quissima uita: sup mortẽ fatui.
Luctus mortui septem dies: fatui
autẽ et impij omnes dies uite illo-
rum. Cum stulto ne multum lo-

46
quaris: et cum insensato ne abie-
ris. Serua te ab illo ut non mole-
stiam habeas: et non conquina-
beris in peccato illius. Deflecte ab
illo et inuenies requiẽ: et nã acci-
diaberis in stulticia illius. Super-
plumbum quid grauabitur: Et
quod illi aliud nomen quã fatu-
us: harenam. et salem. et massã
ferri. facilius est portare: quam
hominẽ imprudentẽ et fatuum
et impiũ. Loramentũ ligneum
colligatũ fundamento edificij:
non dissoluetur. Sic et cor: con-
firmatũ in cogitatione consilij.
Cogitatus sensati in omni tempore
uel metu non deprauabitur. Sicut
palee in excelsis. et cimenta sine
impensa posita contra faciẽ uen-
ti non pmanebunt: sic et cor ti-
midum in cogitatione stulti con-
tra impetũ timoris non resistit.
Sicut cor tepidũ in cogitatione
fatui omni tempore non metuet:
sic et qui in preceptis dei pmanet
semp. Pungens oculum deducit
lacrimas: et qui conpungit cor
pferit sensum. *De amicitia.*

Mittens lapidem in uolantia de-
iciet illa: sic et qui conuertitur
amico. dissoluit amicitia. Ad
amicũ et si pduxeris gladium:
non despes. Est enĩ egressus ad
amicũ. Si aperit os triste: non
timeas. Est enĩ concordatio ad
amicũ: excepto conuicio. et im-
perio. et supbia. et misterij re-
uelatione. et plaga dolosa. In

his omnibus; effugiet amicus. Fidem
posside cum amico in paupertate
illius: ut et in bonis illius legeris.
In tempore tribulationis illius
pmane illi fidelis: ut et heredita-
ti illius coheres sis. Ante ignem
camini uapor. et fumus ignis in
altari. Sic et ante sanguinem ma-
ledicta et contumeliae: et mine.
Amicum salutare non confundat:
et a facie illius non me abscondat.
Et si mala michi euenerint pro illi:
sustinebo. Omnis qui audiet: caue-
bit se ab eo. Quis dabit ori meo
custodiam. et supra labia mea
signaculum certum. ut ne cada-
m in ipsis. et lingua mea prodatur me?

xxij. c.

xxxiii.

Dne pater et dominator uite mee. **oro.**
ne derelinquas me: nec finas me
cadere in illis. Quis supponet in
cogitatu meo flagella. et in cor-
de meo doctrinam sapientie. ut
ignorationibus; eorum non partat
michi. et non appareant delicta
illorum. ne adincrescant ignora-
tie mee. et multiplicentur de-
licta mea et peccata mea abun-
dent. et incidam in conspectu
aduersariorum. et gaudeat inimi-
cus meus? Dne pater et deus uite
mee: ne derelinquas me in cogi-
tatu illorum. Extollentiam oculorum
meorum ne dederis michi: et omne
desiderium auerte a me. Aufer a
me uentris concupiscentias. et
concupiscentie ne apprehendant me: et anime in re-
uerenti et infruente ne tradas

fine.

Doctrinam oris audite **de doctrina oris.**
filij. Qui custodierit illam non
periet labijs suis: nec scandaliza-
bitur in opibus; nouissimis. In ua-
nitate sua apprehendit peccator.
et superbus et maledictus scandali-
zabitur in illo. Jurationi non assu-
escat os tuum. multus enim casus
in illa. Nominatio uero dei non sit
assidua in ore tuo. et nominibus
scorum non admiscearis: quoniam non
eris minimus ab eis. **Juramentum sine peccato**

xxxv.

Sicut enim seruus interrogatus
assidue a iuore non minuitur:
sic omnis iurans et nominans. in
toto a peccato non purgabitur. Vir-
tutum iurans implebitur iniqui-
tate: et non discedet a domo illi
plaga. Et si frustra uerit delictum
illius super ipsum erit. et si dissimu-
la uerit delinquet dupliciter: et
si in uacuum iurauerit. non iustifica-
bitur. Replebitur enim retribu-
tione: domus illius. Est et alia loque-
la contraria mortis. Non inueni-
atur in hereditate iacob. Et enim
a misericordibus; omnia hec aufe-
rentur: et in delictis non uolunta-
bunt. Indisciplinosae loquelae non
assuescat os tuum. est enim in illa
uerbum peccati. Memento patris
et matris tue. in medio enim ma-
gnatorum consistis: ne forte obli-
uiscatur te deus in conspectu illo-
rum. et assiduitate tua infatua-
tus impertum patiaris et malu-
isses non nasci. et diem natiuita-
tis tue maledicas. homo assuetus

xxxvi.